

УДК 635.31:631.5 (292.485) (1-14)

В.І. ОВЧАРУК, доктор сільськогосподарських наук, професор

М.В. САРАХМАН, аспірант

Подільський державний аграрно-технічний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ РОЗСАДИ СПАРЖІ (*ASPARAGUS*) В УМОВАХ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

У статті досліджено вирощування розсади сортів спаржі в умовах південно-західного лісостепу України.

Ключові слова: спаржа, сорт, розсада, схожість.

Постановка проблеми. В останні роки існує нагальна потреба у оптимізації технології вирощування спаржі, яка спрямована на підвищення урожайності культури з високими якісними показниками продукції. Важливою й актуальною проблемою є впровадження у виробництво перспективних сортів спаржі, та оптимізація елементів технології її вирощування в умовах південно-західного лісостепу України. До останнього часу недостатньо досліджено сорти, технологію вирощування спаржі відповідно до ґрунтово-кліматичних умов та їх вплив на продуктивність етилованих пагонів та якісні показники. Нез'ясована економічна доцільність та енергетична ефективність технології вирощування спаржі.

Метою досліджень є вивчення особливостей росту і розвитку сортів спаржі та їх вплив на врожайність та якість продукції. Наші дослідження спрямовані на вирішення цих питань шляхом оптимізації технології вирощування спаржі.

Виклад основного матеріалу. В нашій країні спаржа мало поширена за недостатньої обізнаності населення в технології вирощування, відсутності зональних технологій та спеціальних машин для догляду за насадженнями і збирання урожаю. Отриманню високих врожаїв спаржі сприяє правильне застосування органічних і мінеральних добрив, адже рослина досить вимоглива до гранулометричного складу і родючості ґрунту [5]. Розмножують спаржу розсадою, яка на відміну від розсади інших культур, висаджується в ґрунт більш «дорослою», коли рослини починають злегка дерев'яніти. Найкраще вирощувати розсаду контейнерним методом, перевага його в тому, що дозволяє на рік прискорити отримання посадкового матеріалу і на такий же термін наближає період отримання першого врожаю. Наявність вирощеної в контейнерах розсади дозволяє без праці заповнювати можливі втрати рослин протягом усього вегетаційного періоду. Плантація, закладена з вирощених в контейнерах рослин, здатна давати врожай більше на 30-50% ніж розмножених звичайним способом.

Дані дослідження проводились на ділянках дослідного поля ПДАТУ, Кам'янець - Подільського району, Хмельницької області протягом 2011-2012 рр., в умовах південної частини західного лісостепу України, клімат даної території помірно континентальний, річна сума опадів становить в середньому 581-608 мм, із яких 68% випадає в теплу пору року. Сумарна фотоактивна радіація досягає 52,0 ккал/см², а за період квітень-жовтень 43,1 ккал/см².

Ґрунт – чорнозем глибокий мало гумусний, середньо суглинковий. Вміст гумусу в орному шарі – 2,78% (середня забезпеченість), кислотність рН (сольове) – 5,4, легкогідролізованого азоту (за Корнфільдом) – 123 мг/100 г ґрунту (низька забезпеченість), рухомого фосфору (за Чіріковим) – 105 мг/100 г ґрунту (підвищена забезпеченість), обмінний калій (за Чіріковим) – 115 мг/кг ґрунту (підвищена забезпеченість). Згідно з «Методикою дослідної справи в овочівництві і баштанництві» (2001) [1]. Сортівивчення виконували відповідно до «Методики державного сортовипробування сільськогосподарських культур. Методи визначення показників якості рослинної продукції» (2001) [1, 2, 3].

Досліди з вивчення густоти стояння рослин проводили за трьома сортами спаржі, найбільш поширених в Україні, Аржантейська, Аржентельська, Фіолетова за двома методами. В Україні районований тільки один сорт Аржентельська.

За першою: вивчено чотири варіанти густоти за схемою сівби (2 зернини в лунку) з шириною міжрядь 120×40, 160×35, 140×40 (контроль), (140+40)×30 см. Польові дослідження про-

водилися в чотирьохкратній повторності. Площа ділянки – 60 м², облікова – 40 м².

Сорт Аржантейська – трав'янистий, делікатесний багаторічник з їстівними пагонами, які утворюються під землею. На одному місці росте 10-15 років. На 3-й рік продукцію можна збирати починаючи з липня.

Сорт Аржентельська – ранньостиглий холодостійкий сорт. Рослина висотою до 170 см. В їжу використовують молоді пагони, які утворюються на другий рік, після пересадки рослин на постійне місце. Надземні пагони – зелено-фіолетового забарвлення, підземні – білі з рожевим верхів'ям. М'якуш білого кольору, ніжний, високих смакових якостей. На постійне місце розсаду висаджують в серпні-вересні, або наступної весни.

Сорт Фіолетова – ранньостиглий холодостійкий сорт. В їжу використовують молоді пагони, які утворюються на другий рік, після пересадки рослин на постійне місце. Надземні пагони – зелено-фіолетового забарвлення, підземні – білі з рожевим верхів'ям. М'якуш білого кольору, ніжний, високих смакових якостей. Перед сівбою (травень-червень) в розсадник чи на грядку насіння замочують на 2-3 дні (див. табл. № 1). Коли насіння набухне, їх розкладають між двома шарами крихкої тканини для пророщування. Оптимальна температура 25°C. Проросле насіння (див. рис. № 1) висівають на глибину 2-3 см. На постійне місце розсаду висаджують в серпні-вересні, або наступної весни. До цього часу рослини мають гарну кореневу систему і два-три стебла.

Рис. 1. Проросле насіння спаржі

Результати досліджень. Тривалість вегетаційного періоду сільськогосподарських культур є генетично обумовленою ознакою. В багаторічних культур норма реакції за цією ознакою на зміну факторів зовнішнього середовища складає 5-9%. У сортів однієї культури вона може бути неоднаковою, що пов'язано із впливом багатьох факторів: екотип сорту, група стиглості, тип росту, тощо [4].

Таблиця

Вплив замочування насіння і тривалості пророщування на схожість спаржі (середнє за 2012 р.)

Сорти	Загальна кількість насінин (шт.)	Загальна маса насінин, г	Кількість пророслого насіння (шт.) замоченого протягом 4 діб				Схожість %
			Через 1 добу	Через 2 доби	Через 3 доби	Через 4 доби	
Аржантейська (зелена)	100	2,2	-	9	35	70	70
Аржентельська (біла)	100	2,3	-	30	60	85	85
Фіолетова (фіолетова)	100	2,2	-	25	58	79	79

Результатами наших досліджень встановлено, що набухання насіння протягом 4 діб забезпечувало проростання через 2 доби – 9 насінин, 3 – 35, 4 – 70, відповідно. Насіння проростало при кімнатній температурі, в добре освітленому приміщенні. Щоденно верхній і нижній шар марлі зволожувався: 1 день - без змін; 2 день – насіння почало проростати, але не одночасно, довжина корінців 1-2 мм. 3 день – довжина корінців 1-4 мм; на 4 день – кількість пророщеного насіння збільшилась у 1-1,5 рази.

Висновки. Згідно результатів досліджень, кращими сортами для вирощування розсади спаржі, в умовах південно-західного лісостепу України, є сорт Аржентельська. Насіння цього сорту найкраще проросло, схожість становила - 85%, порівняно з сортом Аржантейська - 70%; Фіолетова -79%, тому ефективно вирощувати розсаду спаржі сорту Аржентельська.

Список використаних джерел

1. Волкодав В.В. Методика сортовипробування сільськогосподарських культур / Волкодав В.В. – К.: 2011. – 101 с.
2. Бондаренко Г.Л. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві. / Г.Л. Бондаренко, К.І. Яковенко. – Харків : Основи, 2001. – 369 с.
3. Волкодав В.В. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС). Овочеві, баштанні культури та картопля / В.В. Волкодав – К.: 2000. – С. 190-199.
4. Барабаш О.Ю. Овочівництво / О.Ю. Барабаш – К.: Вища шк., 1994. – С. 369-371.
5. Збірник наукових праць УДАУ - 2003. Вип.57 – С. 195- 200.

Анотація

Овчарук В.И., Сарахман М.В.

Эффективность выращивания рассады спаржи (asparagus) в условиях юго-западной Лесостепи Украины

В статье исследовано выращивание рассады сортов спаржи в условиях юго-западной лесостепи Украины

Ключевые слова: спаржа, сорт, рассада, сходство.

Annotation

Ovcharuk V., Sarakhman M.

The efficiency of growing seedlings of asparagus (asparagus) in the south-western foreststeppe of Ukraine

The article examines the seedlings of varieties of asparagus in the south-western forest steppe of Ukraine.

Key words: asparagus, sort, seedling, analogy.

УДК [635.652+633.79]:631.526: 631.543.1:631.531.048(292.485)(1-15)(477)

О.В. ОВЧАРУК, кандидат с.-г. наук, доцент, докторант

Подільський державний аграрно-технічний університет,

e-mail: ovcharuk@mail.ru

ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО

У статті розглянуті характеристика та морфологічні особливості сортів квасолі в умовах Лісостепу Західного.

Ключові слова: квасоля, сорт, морфологічні особливості, урожайність.

Вступ. В світовому землеробстві відомо біля 20 видів квасолі (*Phaseolus L.*), в минулому СРСР в посівах використовували 6 видів та 4 досліджували на дослідних станціях. Найбільш поширеним видом являється квасоля звичайна *Ph. vulgaris L.* Значно рідше зустрічаються: квасоля багатоквіткова (вогнева) – *Ph. multiflorus Willd.* В Україні найбільше вирощують сорти квасолі звичайної, рідше багатоквіткової [5].

Квасолі за характером росту розділяють на два типи: індетермінантний (незавершений) та детермінантний (завершений). За типом куща вона буває: витка, напіввитка, з завиткою верхівкою, напівкущова та кущова. Довжина стебла рослини знаходиться в межах від дуже короткого (<20 см) до дуже довгого (>250 см). Насіння за масою 1000 штук буває від дуже дрібного (<101 г) до дуже крупного (>800 г), з різним характером забарвлення. За групою стиглості буває квасоля від ультра скоростиглої (<65 днів) до дуже пізньої (>120 днів)